

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทฤษฎีทางสังคมวิทยากล่าวถึงสังคมว่าเป็นระบบอันหนึ่งซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยหรือสถาบันจำนวนหนึ่งเกี่ยวโยงกันอยู่ระบบย่อยเหล่านี้ต่างก็มีหน้าที่ของตนไปคนละอย่าง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ระบบย่อยหรือสถาบันทางสังคมที่สำคัญเช่น สถาบันการเมือง สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสถาบันสื่อมวลชน ซึ่งสมาชิกในสังคมต้องการให้ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้พวกเขาได้รับทราบอย่างถูกต้อง ต่อเนื่อง เป็นระเบียบ กระตุ้นเตือน ชี้แนะแนวทาง และการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตหรือปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในสังคม (McQuail, 1983: 64)

จากความสำคัญของสถาบันสื่อมวลชนที่สามารถมีส่วนช่วยให้สมาชิกดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ในลักษณะของสังคมนี้เอง ทำให้นักวิชาการได้กำหนดหน้าที่หรือบทบาทหลักของสื่อมวลชนไว้ 4 ประการได้แก่

1. หน้าที่ในการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. หน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ แผลความหมายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ประชาชน เข้าใจและปฏิบัติตัวได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
3. หน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับสังคม ด้วยการนำเสนอคำนิยาม บรรทัดฐาน วัฒนธรรมอุดมการณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการสืบทอดไปยังบุคคลรุ่นต่อไป (Lasswell อ้างถึงใน Schramm, 1960: 118)
4. หน้าที่ให้ความบันเทิงที่มีสาระแก่สังคม (Wright, 1964: 97)

หน้าที่ทั้ง 4 ประการนี้ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปให้เป็นหน้าที่พื้นฐานที่สำคัญของสื่อมวลชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการที่สื่อมวลชนแบ่งสัดส่วนในการทำหน้าที่ทั้ง 4 ประการนี้ตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาตามปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่รวมทั้งผลการศึกษาวิจัยตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อสังคมจะพบว่าบทบาทของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งมิได้จำกัดเพียงเท่านั้น หนังสือพิมพ์ยังแสดงบทบาทอย่างอื่นได้อีก เช่น เราอาจ จำแนกบทบาทของหนังสือพิมพ์ตามส่วนประกอบของสังคมก็จะพบว่าหนังสือพิมพ์สามารถเข้าไปมีบทบาททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ได้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ McBride ให้สื่อมวลชนทำหน้าที่เสริมสร้างระบบสังคมการเมืองให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงด้วยการป้อนข่าวสารและความรู้ให้ประชาชนได้เข้าใจโครงสร้างและบทบาททางการเมืองของรัฐบาลและประชาชน (McBrides Commission, 1980: 18-23) หรือการเสนอแนะให้หนังสือพิมพ์มีส่วนร่วมในการสร้างชาติให้เป็นเอกภาพในกรณีของสังคมที่มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์โดยการเสนอข่าวสารอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดความปรองดองเข้าใจกันของคนในชาติ (Idid and Pawanteh, 1989) เป็นต้น

จะเห็นว่าการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในการสนองตอบต่อความต้องการของสังคมนั้นเป็นไปได้อย่างหลายลักษณะ ส่วนการที่หนังสือพิมพ์จะมีบทบาทเช่นไรต่อสังคมขึ้นอยู่กับสังคมที่หนังสือพิมพ์นั้นดำรงอยู่ (McQuail, 1983: 73) เนื่องจากแต่ละสังคมจะมีโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไป หนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งของสังคมนั้นย่อมอยู่ภายใต้โครงสร้างดังกล่าวเช่นกันด้วยเหตุนี้เราจะพบว่าบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่ปรากฏในสังคมหนึ่งอาจไม่ปรากฏในสังคมหนึ่งหรืออาจไม่มากเท่ากับอีกสังคมหนึ่งก็เป็นได้ เช่น หนังสือพิมพ์สำหรับชนกลุ่มน้อยของสังคมนั้นย่อมมีบทบาทในการสืบทอดวัฒนธรรมของตนมากกว่าหนังสือพิมพ์ที่เป็นกระแสหลักของสังคมซึ่งมุ่งเสนอข่าวสารในระดับประเทศเป็นต้นหรือหนังสือพิมพ์ในประเทศประชาธิปไตยย่อมทำหน้าที่ตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของรัฐบาล ในขณะที่หนังสือพิมพ์กลุ่มประเทศสังคมนิยมจะเน้นการเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐบาล เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วข้อเสนอแนะ ความคาดหวังที่คนในสังคมต้องการให้หนังสือพิมพ์ปฏิบัติต่อสังคมของตนก็อาจมีความแตกต่างกันด้วย เช่น นักหนังสือพิมพ์และนักวิชาการในกลุ่มประเทศมุสลิมได้มีข้อเสนอแนะให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่สะท้อนปัญหามุสลิมทั่วโลก เผยแพร่สังฆธรรมอิสลามเพื่อปลูกฝังความศรัทธาในคุณค่าของอิสลามและกฎจริยธรรมให้เกิดแก่มุสลิมและต่อสู้กับความอยุติธรรมเพื่อดำรงความชอบธรรมไว้ในสังคม โดยมีคัมภีร์กุรอานเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าสิ่งใดผิดหรือถูก (Siddiqi, 1991) ส่วนในกลุ่มประเทศตะวันตกคณะกรรมการว่าด้วยเสรีภาพหนังสือพิมพ์ (Commission on Freedom of The Press) ได้ประชุมร่วมกันเมื่อปี 1980 เพื่อหาแนวทางให้หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น มาตรการส่วนหนึ่งที่กำหนดไว้ เช่น ควรเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มต่างๆที่เป็นส่วนประกอบของสังคม จัดเสนอและให้ความกระจ่างเกี่ยวกับเป้าหมายและค่านิยมต่างๆของสังคม เป็นต้น (เกษม ศิริสัมพันธ์, 2531: 70-72)

นอกเหนือจากบทบาทของหนังสือพิมพ์ในแต่ละสังคมจะมีความแตกต่างกันแล้ว แม้แต่ภายในสังคมเดียวกัน บทบาทของหนังสือพิมพ์ก็จะแตกต่างกันไปตามยุคสมัยด้วยเช่นกัน หนังสือพิมพ์ที่อยู่ในยุคของสังคมที่ยังไม่เจริญก็จะทำหน้าที่หลักในการรายงานข่าวสารที่เกิดขึ้นประจำวันแต่เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น บทบาทของหนังสือพิมพ์ก็จะเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆมากขึ้น เช่น การส่งเสริมการศึกษา การรณรงค์ทางการเมือง การพัฒนาชนบท เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ของแต่ละสังคมนั่นเอง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถตั้งข้อสังเกตประการหนึ่งได้ว่า เราไม่อาจกล่าวอย่างรวบยอดได้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมเหมือนกันทุกประการในทุกๆ สังคมแม้ว่าหนังสือพิมพ์จะมีบทบาท หน้าที่พื้นฐานบางประการเป็นที่ยอมรับปฏิบัติกันโดยทั่วไป หรือมีแนวคิด ทฤษฎี ข้อเสนอแนะต่างๆที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ไว้หลายแนวคิดแล้วก็ตาม สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นการอธิบายวิเคราะห์อย่างกว้างๆ และที่สำคัญแนวคิด ทฤษฎีบางประการ เกิดจากผลการศึกษาในสังคมที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากเราสามารถศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจงถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ในแต่ละสังคม เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีจะทำให้ทราบว่าหนังสือพิมพ์ได้ทำหน้าที่อย่างไร ภายใต้

สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่หนังสือพิมพ์นั้นดำเนินการอยู่เหมือนหรือแตกต่างจากสังคมอื่นอย่างไร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในวงวิชาการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ด้วยความสำคัญของผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยที่มีต่อชาวไทยมุสลิม ซึ่งเป็นชนกลุ่มหนึ่งในสังคมไทยที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่น่าสนใจหลายประการกล่าวคือ เป็นสังคมที่มีความแตกต่างจากชนทั่วไปของสังคมในแง่การนับถือศาสนา ชาวมุสลิมหรือผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นผู้ที่มีความเคร่งครัด ยึดมั่นในหลักการของศาสนาสูงจนกล่าวได้ว่า ศาสนาคือวัฒนธรรมหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตก็ได้ (อารง สุทธาศาสตร์, 2520: 78) ประการที่สอง ชาวมุสลิมมีความเป็นเอกภาพสูง มีความสัมพันธ์ระหว่างกันทั่วทุกมุมโลก ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติในคัมภีร์กุรอานบทที่3 โองการที่103 ความว่า “พวกเจ้าจงยึดมั่นกับเชือกของอัลลอฮ์โดยพร้อมเพรียงกันเถิดและพวกเจ้าอย่าได้แตกแยกกัน...” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากมุสลิมกลุ่มใดได้รับความอยุติธรรมมุสลิมกลุ่มอื่นๆ ก็จะมีบทบาทเคลื่อนไหวเพื่อช่วยเหลือทันที ประการที่สาม สังคมมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งมีประชากรมุสลิมอยู่มากที่สุดคือร้อยละ 54 ของจำนวนชาวมุสลิมในประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, 2535) มักจะเกิดปัญหาขัดแย้งด้านการเมืองกับรัฐบาลอยู่เสมอ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งในเรื่องนโยบายการผสมกลมกลืนวัฒนธรรม ปัญหาการแบ่งแยกดินแดน หรือปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่า หนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างไรต่อสังคมที่ดำรงอยู่ในสถานะชนกลุ่มน้อย มีวัฒนธรรมที่เคร่งครัด และมีปัญหาขัดแย้งกับรัฐบาล ทั้งนี้ในฐานะที่หนังสือพิมพ์เป็นสถาบันหนึ่งที่มีหน้าที่ตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของสังคมนั้นเอง โดยผู้วิจัยเลือกหนังสือพิมพ์ “ทางนำ” เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยมาทำการศึกษาด้วยเหตุผลที่หนังสือพิมพ์ “ทางนำ” เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวในสังคมมุสลิมที่สามารถดำรงกิจการอยู่นานถึง 10 ปี นับตั้งแต่พ.ศ.2526 และต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ถือกำเนิดโดยทีมงานของคนหนุ่มสาวที่เป็นนักกิจกรรมจากสถาบันการศึกษาหลาย

แห่ง เป็นบุคลากรที่มีความรู้ทั้งด้านวารสารศาสตร์ และสาขาวิชาอื่นๆ เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น จึงทำให้หนังสือพิมพ์ “ทางนำ” ที่ผลิตออกมามีรูปลักษณะวิธีการนำเสนอข่าวสารตลอดจนการจัดองค์กร สอดคล้องกับหลักวิชาการทำหนังสือพิมพ์ นับว่าแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ในยุคก่อนซึ่งผู้จัดทำไม่นำวิชาการหนังสือพิมพ์มาใช้อย่างเต็มที่

แม้ว่าหนังสือพิมพ์ “ทางนำ” จะมีเป้าหมายทางอุดมการณ์ เพื่อเป็นสื่อสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของพี่น้องมุสลิมโดยมิได้มุ่งหวังผลทางธุรกิจเฉกเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ในอดีตว่าหนังสือพิมพ์ “ทางนำ” มีแนวโน้มที่จะพัฒนาองค์กรสู่รูปแบบธุรกิจเพื่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ในอนาคตนับตั้งแต่การมีสำนักพิมพ์ของตนเอง และรับงานพิมพ์จากภายนอก เพื่อเป็นรายได้เสริม รวมทั้งการพิมพ์หนังสือประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมมุสลิมในนามของสำนักพิมพ์อีกด้วย

นอกจากนี้ผู้เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์คือคุณสวัสดิ์ วงศ์สุมิตร ยังมีกิจการเป็นของตนเองที่จะนำทุนมาสนับสนุนการทำหนังสือพิมพ์ ได้แก่ธุรกิจบ้านจัดสรรและที่ดิน ซึ่งรายได้เหล่านี้สามารถช่วยให้กิจการหนังสือพิมพ์ “ทางนำ” ไม่ประสบปัญหาทางการเงินและเลิกล้มกิจการไปในระยะเวลาอันสั้นเหมือนหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น

ความโดดเด่นอีกประการหนึ่งของหนังสือพิมพ์ “ทางนำ” คือบทบาทที่มีต่อสังคมมุสลิมในประเด็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับพี่น้องมุสลิม ด้วยการทำหน้าที่สะท้อนข้อเท็จจริงจากประชาชนสู่รัฐ เช่นชี้แจงให้เข้าใจเงื่อนไขเฉพาะบางประการที่ขัดกับหลักการศาสนา ซึ่งชนมุสลิมไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบบางประการจากหน่วยงานของรัฐได้ พร้อมทั้งเสนอทางออกต่อปัญหาเหล่านั้น ขณะเดียวกันก็สะท้อนความคิดเห็นของรัฐบาลมาสู่ประชาชนเพื่อหาหนทางแก้ปัญหาให้ตรงจุด กรณีปัญหาที่หนังสือพิมพ์มีส่วนช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนเช่น ปัญหาการนำพระพุทธรูปมาไว้ในโรงเรียนที่มิพักเรียนมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายการให้ประชาชนภาคใต้คุมกำเนิดหรือการห้ามไม่ให้สตรีแต่งกายมิดชิดตามหลักการอิสลามที่เรียกว่า “ฮิญาบ” ในหน่วยงานราชการบางแห่ง โดยที่หนังสือพิมพ์ได้ใช้วิธีการให้ข้อมูลที่แท้จริงตามหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม สะท้อน

ความรู้สึกของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากกรณีต่างๆรัฐ พร้อมทั้งหาหนทางคลี่คลายปัญหา ระหว่างกัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องก็ได้ใช้หนังสือพิมพ์ “ทางนำ” เป็นแหล่งข้อมูลในการ สร้างความเข้าใจกับพี่น้องมุสลิมตลอดมา (เอกสารฝ่ายวิชาการหนังสือพิมพ์ “ทางนำ”)

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าหนังสือพิมพ์ “ทางนำ” มีความสำคัญ และควรค่าแก่ การศึกษาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้กับสังคมมุสลิมเป็นอย่างยิ่งซึ่งผู้วิจัย คาดว่าผลการศึกษาน่าจะเป็นประโยชน์ต่อคณะผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ “ทางนำ” และหนังสือพิมพ์ ฉบับอื่นที่อาจกำเนิดตามมาภายหลังได้ใช้เป็นข้อมูลในการประเมินการทำหน้าที่ของตนเองในฐานะ สถาบันทางสังคมที่สำคัญสถาบันหนึ่งของสังคมมุสลิมในประเทศไทยว่ามีความสมบูรณ์สนองตอบ ต่อความต้องการของชาวไทยมุสลิมมากน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยภายใต้บริบททาง เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมมุสลิม
2. เพื่อศึกษาประเภทและปริมาณเนื้อหาที่เสนอในหนังสือพิมพ์มุสลิม

ปัญหำนำวิจัย

1. หนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยเสนอเนื้อหาประเภทใดบ้าง มีสัดส่วนเท่าไร
2. หนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยมีบทบาทอย่างไร สัมพันธ์กับบริบททางสังคม เช่นใด
3. หนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยมีบทบาทที่แตกต่างหรือสอดคล้องกับแนวคิดการ หนังสือพิมพ์ในวิถีทางของอิสลามหรือไม่อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ "ทางนำ" ทั้งสิ้น 130 ฉบับ ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 - 2535 ทุกเรื่อง ทุกรูปแบบที่นำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นข่าว บทความ สารคดี คอลัมน์ สังคมบุคคล โฆษณา และเนื้อหาทุกประเภทที่ปรากฏ โดยจะวิจัยทุกฉบับไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

ในส่วนของการนำเนื้อหาวิเคราะห์ดูบทบาทของหนังสือพิมพ์ว่ามีบทบาทอะไรบ้าง นั้นผู้วิจัยได้สร้างกรอบการวิเคราะห์ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยตามที่เสนอไว้ในบทที่ 2

ข้อจำกัดการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยเรื่อง "บทบาทของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทย" ผู้วิจัยจำเป็นต้องปูพื้นเรื่องความเป็นมาของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยเสริมเข้ามาพอเป็นสังเขป เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจที่มาของสื่อชนิดนี้ ทว่าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษารวบรวมหรือเรียบเรียงไว้เป็นระบบแต่อย่างใด จะมีก็แต่เพียงบทความสั้นๆ เรื่อง "หนังสือพิมพ์เพื่อชาวมุสลิม" (นาอีหมีะ ดอเลาะ, 2530) บอกเล่าความเป็นมาของหนังสือพิมพ์มุสลิมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันพอเป็นสังเขปตามคำให้สัมภาษณ์ของ คุณสมคิด มณีวงศ์ นักวิชาการร่วมสมัยผู้มีประสบการณ์ด้านสังคมมุสลิม พร้อมทั้งประเมินความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์มุสลิมว่ายังไม่สามารถพัฒนาสู่รูปแบบธุรกิจได้อย่างเต็มตัว เนื่องจากปัญหาด้านการตลาดที่ผูกติดอยู่กับเงื่อนไขบางประการ เช่น การมุ่งสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่พี่น้องมุสลิมและเผยแพร่ปกป้องสัจธรรมอิสลามมากกว่าการขายข่าว ทำให้กลุ่มผู้อ่านจำกัดเฉพาะคนส่วนน้อยหรือเรื่องทุนในการทำหนังสือพิมพ์ต้องได้มาด้วยความชอบธรรม ไม่ขัดต่อหลักการอิสลาม ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการลงโฆษณา

อย่างไรก็ตามบทความดังกล่าวนี้มีได้อ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ประการใดประกอบกับผู้วิจัยเองก็ไม่พบหลักฐานอื่นใดที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์มุสลิมในแง่ของความเป็นมา นอกเหนือจากบทความดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองจากหอสมุดแห่งชาติและสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จนพบหลักฐานของหนังสือพิมพ์มุสลิมฉบับแรก และฉบับอื่นๆอีกหลายฉบับที่ไม่ปรากฏในบทความข้างต้น แต่การสืบค้นครั้งนี้ผู้วิจัยมีความยากลำบากพอสมควร เนื่องจากหนังสือพิมพ์บางฉบับมีรายชื่ออยู่ในนามานุกรมของหอสมุดแห่งชาติหากแต่ตัวเล่มได้ชำรุดสูญหายไปบ้าง การติดตามข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทำได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากเสียชีวิต หรืออยู่ต่างจังหวัดติดต่อไม่ได้ ประกอบกับผู้วิจัยมีเวลาจำกัด ไม่สามารถติดตามเรื่องจากคนที่ใกล้ชิดท่านเหล่านั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือมิตรสหาย เป็นผลให้หลักฐานที่ได้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ดังนั้นการวิเคราะห์ตีความเพื่อถ่ายทอดให้เห็นความเป็นมาของหนังสือพิมพ์มุสลิมจึงอยู่ภายใต้ขอบเขตของหลักฐานเท่าที่ค้นคว้าได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ครบถ้วนทุกประการ แต่ผู้วิจัยก็ปรารถนาให้การรวบรวมและรายงานเนื้อหาอย่างเป็นระบบในครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยหนังสือพิมพ์มุสลิมในแง่มุมที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาหรือวิวัฒนาการของท่านอื่นให้ได้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้มองเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือพิมพ์มุสลิมกับสังคมมุสลิมในประเทศไทย อันจะทำให้หนังสือพิมพ์สามารถประเมินการทำหน้าที่ของตนได้ว่าสนองต่อความต้องการของสังคมมุสลิมเพียงพอหรือไม่
2. ได้ทราบความแตกต่างของหนังสือพิมพ์มุสลิมในประเทศไทยกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆในสังคมไทย ตลอดจนอาจได้รับทราบบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสังคมในแง่มุมใหม่ๆ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในแวดวงสื่อสารมวลชนให้มีความกว้างขวางยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลขั้นพื้นฐานสำหรับการทำวิจัยเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์มุสลิมในครั้งต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำว่า บทบาทหน้าที่ บทบาท และคำว่าหน้าที่ ผู้วิจัยใช้ในความหมายเดียวกันตามศัพท์ที่ได้นิยามไว้แล้ว

นิยามศัพท์

หนังสือพิมพ์มุสลิม หมายถึงหนังสือพิมพ์ "ทางนำ"

บทบาท หมายถึงสิ่งที่สะท้อนจากเนื้อหาหรือข่าวสารว่าหนังสือพิมพ์ได้ทำหน้าที่อะไรบ้างในสังคมแล้วนำมาพิจารณาตามกรอบการวิเคราะห์ที่ตั้งขึ้นไว้พอเป็นแนวทาง ได้แก่

1. บทบาทในการแจ้งข่าวสาร
2. บทบาทในการแสดงความคิดเห็น
3. บทบาทในการปกป้องหลักการอิสลามและผลประโยชน์ของมุสลิมส่วนรวม
4. บทบาทในการเผยแพร่หลักการอิสลาม
5. บทบาทการสร้างเอกภาพในสังคม
6. บทบาทในการให้ความบันเทิง เริงรมย์
7. บทบาทเป็นแหล่งกลางสำหรับการลงโฆษณา รวมทั้งบทบาทในด้านอื่นๆ ที่อาจค้นพบภายหลังการศึกษา